

מילי דמלכא

שיחות ומאמרים שזכינו לשמוע מאת
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

השתלשלות אורו ית'
ע"ד 'אור מים רקיע ומאה ברכות'

יו"ל ע"י
מכון שפה ברורה
שע"י חסידי קאסוב
פר' ואתחנן-נחמו תשפ"ב לפ"ק

- אחים יקרים אחים לדעה -

הננו בזה בקריאה של חיבה לכל קוראינו ואנ"ש היקרים שיחי
שהיות ומלאכת הכתיבה, העריכה, וסידור הגליונות, שיהיו באופן נאה ויאה ומכובד עולים ממון הרבה,
וכדי להוציא את הגליון אנו צריכים את עזרת הציבור החפץ ורוצה בקיומו

אנו פנים לעזרת הציבור הושיטו ידכם והרימו את נדבת לבכם לתרום מתנה יפה ונכבדת

וההזדמנות נאותה לתרום לעילוי נשמת יקירכם אשר בוודאי תהא
לטובת נשמתם זכות הפצת דברי תורה האלו
וגם בעת שמחתכם תבוא הברכה לכם ולביתכם

והנצחתם תונצחו בתוך הקונטרסים הפרסם עושי מצוה

ובכן אלו הרוצים בהנצחה או החפצים לתרום עקב שמחה וכן מי ברצונם לתרום לעילוי נשמת

יפנו לר' מאיר גאדינגער הי"ו במס' 917-686-5892

או להתקשר ע"ד אימייל ל **toraskosov@gmail.com**

וזכות הגדול של זיכוי הרבים תעמוד לכם להתברך בכל מילי דמיטב

צדקת רבי מאיר בעל הנס - כולל קאסוב

**געדענקט די הייליגע סגולה פאר
ליבט בענטשען און ביי אלע אייערע
שמחות כמנהג אבותינו ודבותינו**

**לשמוע דרשות, ושיעורים שונים מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
וכן למודעות ומאורעות שונות בקרב קהילתינו הק'
יש להתקשר לקו "קול קאסוב"**

במס' 972-72-370-1810 או במס' 718-682-2004 ישראל 972-72-370-1810

כל הזכויות שמורות

להערות והארות או לקבל הגליון מדי שבוע בשבוע ע"י e-mail

יש לפנות להמערכת

במס' 917-686-5892

או אל **toraskosov@gmail.com**

נערך ונסדר ע"י:

ישר
Publishing & Production
718.484.2189

קהל חסידי קאסוב

עיה"ק ירושלים תובב"א

בס"ד

הננו בזה להודיע לכל הקהל הקודש
שעריכת שלחן הטהור וסעודה שלישית
בצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
שבת פר' ואתחנן נחמו
יתקיימו בביהמ"ד וויזניץ
ברחוב אדוניה הכהן

שלחן הטהור ליל שבת: בשעה 11:15
מנחה ושל"ס: בזמן הדלה"ג

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ימסור השיעור השבועי

שיחת חסידות בעניני דיומא

כמדי שבוע בשבוע

ביום ה' עקב בערב - בשעה 10:00

בביהמ"ד הנ"ל

ניתן לשמוע מודעות אודות השלוח"ט, שיעורים, דרשות, ומאורעות שונות
בעת שהותו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בארה"ק

בקו "קול קאסוב"

במס' 072-370-1810 [2-1]

השתלשלות אורו ית' ע"ד 'אור מים רקיע ומאה ברכות'

עומק המושכל בהשתלשלות אור אין סוף אל תוך הכלים, ומהות עבודת ה' על פי זה

זו, ונשוח בלשונות המדוברים בספרי האמת אף אם יהיו נדמים בהתחלה למושגים גבוהים ובלתי נפשטים, ועל כן נקוה שלבסוף יאירו הדברים ויובנו על נכון. ובכן נשא תפלה אל א-ל בשמים שיהא עם פינו לפרשה היטב במסילה העולה של מרנא ה'בעל שם טוב הקדוש' זי"ע² וממשיכי דרכו בקודש.

פתח דברנו יאיר במה שמצאנו רבות בדברי רבותינו ז"ל אודות

פתיחה והקדמה קצרה

אחד מיסודי הדעת לכל בא בשערי העבודה, הוא הענין שנדברנו בו בעבר הנקרא 'כ"ב אותיות התורה שבהם ברא השי"ת את עולמו'. ומפני רוחב הענין מחד וקוצר המושג והמשיג מאידך, נשוב לברר עוד איזה מילין זעירין בהם, ונוסיף עוד חוליה של זהב להבין הקשרם לענין המאה ברכות הנאמרים בכל יום, כשהפעם נרד מעט לעומקה של עבודת מתנה

א. המאמר יסוב בעיקר על השתלשלות בריאת העולם מאין סוף ב"ה עד לעומק הנמיכות הקיים בעולמנו, על ידי 'אורות וכלים עליונים' וצורת ירידתם על ידי כ"ב אתון דאורייתא. ומטעם זה כתבנו שהוא דרך המיוחדת למרן ה'בעל שם טוב הקדוש' ותלמידיו, כפי שכתב ב'קדושת לוי' (לפורים קדושה שניה): **בוצינא קדישא הבעל שם טוב גלה תמונת אותיות**.

וראה עוד בהקדמה לספר 'מגיד דברו ליעקב' - תורת המגיד ממעזריטש זי"ע שם נאמר: 'ופעם אחת שמעתי מפיו הקדוש, שה'בעל שם טוב' זלה"ה למד אותו שיחת עופות ושיחת דקלים וכו', וגם למד עמו סודות שמות הקדושים ויחודים, וגם ספר 'מעין חכמה' למד אותו, ואמר לו פירוש על כל תיבה. וגם הראה לי בספר רזיאל אותיות וכתב מלאכים, ואמר: שלמד אותן כל זה, כי כל מלאך יש לו תמונת אותיות אל"ף ב"ת משונה מחברו לפי מדתו וערכו ומאיזה עולם הוא, והמשיכל יבין'.

מילי דמלכא

בארצותם לגוייהם, אלא שאלו הם הסכמיות אל האומה הישראלית בעצת משה מפי רוח נבואי. ואלו הם הסכמת שכל הסכל שהמציא להם כך, ויעלה לפי זה ההסכמה שאין עיקר בכתב הנרשם ההוא, אלא גילוי כונת המדבר, כמו החכם הרופא הכותב חכמתו בספר הרפואה, שאין הכונה שיהיה הספר ההוא רפואה כלל, אבל כונתו בספרו לגלות דעתו וכו', וכאשר יבין האדם עיקר החכמה הכתובה בספר, לא ישאר בספר ההוא תועלת כלל, ולפי זה יהיה הדין שאם ילמוד האדם בספר ההוא שנים מספר, אם לא יבין לימוד החכמה, לא יועילנו דבר וכו', וכן דעתם בעניני התורה וכו', וזה מהנמנע, כי ודאי דברי תורה הם משיבת נפש, וראיה ממה שחויבנו בלימוד התורה שנים מקרא ואחד תרגום, ואפילו עטרות ודיבון, וזה מורה על שלימות התורה, ושיש לה פנימיות והעלם ורוחניות וחיות'.

ובאמת מפורשים הדברים בחז"ל (תנא דבי אליהו זוטא פ"ב) שם אמרו: 'אפילו אם אין בידו של אדם לא מקרא ולא משנה, אלא הוא יושב

קדושת האותיות וגודל מעלתן, ונציגה מעט מהם להבין ולהשכיל עד היכן מגיעים הדברים. איתא בזוהר הקדוש' (ח"ג עג.)² 'ותא חזי, מלה קדמאה דאורייתא דיהבין לינוקי אל"ף ב"ת, דא מלה דלא יכלין בני עלמא לאדבקא בסוכלתנו, ולסלקא ליה ברעותא, וכל שבן למללא בפומיהון, ואפילו מלאכי עילאי ועילאי דעילאי, לא יכלין לאדבקא בנין דאינון סתימין דשמא קדישא'. הרי לנו נוראות, שאפילו מלאכים עליונים ביותר³, אין בכוחם להשיג מעלת האל"ף ב"ת, שהן האותיות הראשונות שתינוק מישראל מתחיל בהן לימודו.

וכדי להבין עומק הדבר, נתבונן נא בדברי הרמ"ק – רבי משה קוֹרְדוֹבֵירוֹ ז"ע בספרו 'הפרדס' (שער כז) וזה לשונו: 'רבים חשבו היות האותיות האלה הסכמיות, רצונו לומר, הסכימו החכמים לעשות סימניות מוצאות הדיבור, כיצד הסכימו שתהיה התנועה הנחלקת בשפתיים שהם בומ"ף נהגות בצורת הבי"ת, ובצורת הוא"ו, ובצורת המ"ם, ובצורת הפ"א וכו', ונמצא לפי זה כי אין בין אותיות אלה לשאר סימני הגויים ללשונם

ב. וזה תרגומו: 'בא וראה, מילים ראשונות של התורה שמלמדים את התינוקות הם האל"ף ב"ת, מילים שאין ביכולת בני העולם להידבק בהם בשכל, ולעלותם ברצון וכל שכן לדברם בפה, שאפילו המלאכים הגדולים ועליוני עליונים אינם יכולים להידבק בהם, לפי שהם סתימת השם הקדוש'.

ג. הם המלאכים מעולם היצירה. ובהגות מהרח"ו שם כתב, שגם המלאכים מעולם הבריאה הם בכלל זה.

השתלשלות אורו ית'

ג

בריאת העולם על ידי כ"ב אתון דאורייתא

עתה כשהשכלנו להבין כי אותיות תורתנו הקדושה גבוהים ורמים, נכנס למאמרי חז"ל המשמיעים ואומרים, כי בריאת העולם וכל היקום אשר בו, נעשה באמצעות אותיות התורה.

רבותינו בריש מדרש רבה (ב"ר א א) ממשילים, כי כמו שקודם שבונים בית, יושב בעל הבית ובודק ומחשב כיצד לשכלל ולתקן את הבית, כך היה הקב"ה מביט בתורה, ובורא את העולם. היינו, שהשי"ת יסד תבל ויושבי בה על פי אותם כ"ב אותיות הקדושות. גם הזוהר הקדוש (ח"א רד.) מגלה סוד זה ואומר, שהעולם נברא באמצעות הכ"ב אותיות, ומהם השתלשלה כל הבריאה, וזה לשונו: כד ברא קודשא בריך הוא עלמא, ברא ליה באתון דאורייתא, וכל אות ואות עאלת קמיה עד דאתקיימו כלהו אתון בא[ו]ת בי"ת, וכל אינון אלפא ביתות דאתגלגלו אתון, כלהו קיימי למברי עלמא^ד. והדברים כמו מפורשים גם ב'ספר יצירה' המיוחס לאברהם אבינו שם נאמר (פ"ב מ"ב): 'עשרים ושתיים אותיות חקקן חצבן שקלן והמירן צרפן, וצר בהם נפש כל

וקורא כל היום הפסוק (בראשית לו כב) 'ואחות לוטן תמנע', אפילו הכי שער תורה בידו'. הרי שכל כך גדלה קדושת האותיות, עד שפסוק אחד שאין בו איסור והיתר מקנה לו שער, והיינו, משום שיש פנימיות רוחנית באותיות. וזה מה שכתב הרמב"ם ז"ל בפירוש המשניות (סנהדרין פ"י בד"ה היסוד השמיני): 'ואין הפרש בין 'ובני חם כוש ומצרים' (בראשית י ו), 'ושם אשתו מהיטבאל' (שם לו לט), 'ותמנע היתה פילגש' (שם פסוק יב), ובין 'אנכי ה' אלהיך' (שמות כ ב), ו'שמע ישראל' (דברים ו ד), כי הכל מפי הגבורה, והכל תורת ה' תמימה, טהורה וקדושה אמת'.

ונראה כי זה סוד מה שכתב הרה"ק מסאדליקוב זי"ע נכד ה'בעל שם טוב הקדוש' זי"ע ב'דגל מחנה אפרים' (ליקוטים) במקבץ חלומותיו: 'בחג הסוכות ראיתי את אדוני אבי זקני זלה"ה, ובירך אותי. ואחר כך שאלתי אותו ללמוד עמי תורה. והשיב לי, שיהיה עוד זמן כי אם ירצה ה' אאריך ימים ושנים. ואמר לי שילמוד עמי האותיות של האלף בי"ת'. כי זה עתה נודע לנו עד כמה גדול ורם כח האותיות'.

ד. ובלשון הקודש: 'כשברא הקב"ה את עולמו, ברא אותם בכ"ב אותיות התורה, וכל אות ואות עלתה לפניו עד שהתקיימו כל אותיות האלף בי"ת, וכל אלו האלפא ביתות שהתגלגלו, כולם קיימים לבריאת העולם'.

מילי דמלכא

יעקב יוסף' (פרשת בראשית): 'והנה כמו שיש כ"ב אותיות בדיבור תורה ותפלה, כך יש בכל עניני החומר והגשמי שבעולם גם כן כ"ב אותיות שבהם נברא העולם וכל אשר בו, וכמו שאמרו בש"ס דברכות (נה.) 'יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנברא בהם שמים וארץ' וכו'. רק שהאותיות מלוכנש בחומר עניני העולם בכמה כסויין ולבושין וקליפין, ובתוך האותיות שורה רוחניות הקב"ה, הרי שכבודו יתברך מלא כל הארץ וכל אשר בה, לית אתר פנוי מיניה כמבואר בתיקונים (תי' ע קכב.), רק שהוא בהסתרה. וכאשר אנשי הדעת יודעין מזה ההסתרה, אינו אצלם הסתרה ושינוי, וזה שאמרו בתיקונין הנ"ל: 'אבל אינון דתליין מהקב"ה לא אשתני מהם' וכו', והבין זה. ונודע כי אות אל"ף הוא חכמה ומחשבה, כמו שכתוב בפסוק (איוב לג לג) 'ואאלפך חכמה'."

היצור ונפש כל העתיד לצור'. רבינו הק' המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע (אור תורה פרשת בראשית) הילך לפרש לפי זה את כוונת הפסוק (בראשית א א) 'בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ': 'כי הנה ידוע בספרי המקובלים, כי ראשית הכל נאצלו האותיות, ואחר כך באותיות ברא הקב"ה כל העולמות, וזה סוד 'בראשית ברא אלהים א"ת' (בראשית א א), פירוש, האותיות מאל"ף עד תי"ו'.

ולא רק העולם בכלליותו נברא בכ"ב אותיות התורה, אלא כל מה שנמצא בחלל העולם, כולו אחוז וקשור באותם אותיות כמו שכתב 'האר"י הקדוש' (ליקוטי תורה איוב יט כו): 'דע כי אין לך גוף ונפש ורוח שלא נבראו על ידי כ"ב אותיות התורה, וכל אחד מאלו הנ"ל יש להם כ"ב אותיות בעצמן'. והענין נשנה רבות בכל ספרי החסידות הראשונים, וראה כמראה מקום לו את דברי ה'תולדות

ה. ב'אור המאיר' (פרשת וירא) נמצא כתוב: 'כי כבר נודע אשר לגודל בהירות מאורות עליונים, אין רעיון לב האדם יכול לתפוס, כי לית מחשבה תפיסה כלל, כי אם באמצעות התלבשות אלה ז' ימי הבנין במדרגת כולם, מרום המעלות עד מדריגה התחתונה, בכלם יש התלבשות אלהות, ונציצון קדישין הנתפזרו להחיותם, והמה אותיות התורה אשר בה הסתכל קודשא בריך הוא וברא עלמא, ממילא מוכרח להיות אותיות התורה בכל פרטי הנבראים המושכים חיות מאותיות התורה, ויוכל המשכיל ליקח לעצמו רמיזא דחכמתא לעבודת בוראו. מכל פרטי המדרגות כולם, בהשכיל לב ואמונה שלימה, היות אין דבר בעולם לבטלה חס ושלום, כי אם כולם מורים על פועל החכם, שפעל ועשה הכל בחכמה נפלאה, ובכולם יש התלבשות אלהות המה אותיות התורה, והוא חובת גברא להעלותם אל השורש כמבואר כמה פעמים בדברינו'.

השתלשלות אורו ית'

ה

שבהן נבראת הארץ בששת ימי בראשית, היתה חוזרת לאין ואפס ממש כמו לפני ששת ימי בראשית ממש'.

בבן נרוץ להבין מאמר חז"ל העולה בקנה אחד עם כל אשר דברנו עד הנה. והוא המדרש (שיהש"ר א ד) הבא לפרש הכתוב (שם) 'נגילה ונשמחה בכ': רבי אבין פתח 'זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו' (תהלים קיח כד), אמר רבי אבין, אין אנו יודעין במה לשמוח אם ביום אם בהקב"ה. בא שלמה ופירש 'נגילה ונשמחה בכ' - בהקב"ה, 'בכ' - בישועתך, 'בכ' - בתורתך, 'בכ' - ביראתך. אמר רבי יצחק 'בכ' - בכ"ב אותיות שכתבת לנו בתורה, בי"ת שנים כ"ף עשרים הרי 'בכ"י'. שלפי שהכ"ב אותיות 'הוא כלל הנהגת העולם על פי אותיות התורה' (שפת אמת לשבועות שנת תרל"ט), לכן כשרוצים לשמוח בשורש האמיתי, נדבקים באותיות התורה כי משם צוה ה' את הברכה לגלות את אורו של הקב"ה הנמצא בתוכו.

ודבר אלהינו יקום לעולם, שעד היום הזה יש בעולם ובכל הנבראים את כח הכ"ב אותיות ואלמלא הם העולם חרב, וכמו שכתב 'בעל התניא' (שער היחוד והאמונה פרק א, שעל פי דברים אלו הולך ומבאר כל ענין יחודו ית' בספרו הנעלה הלז) בשם מרן ה'בעל שם טוב הקדוש' זי"ע, בפירוש הכתוב (תהלים קיט פט) 'לעולם ה' דברך נצב בשמים': 'כי דברך שאמרת 'יהי רקיע בתוך המים' וגו' (בראשית א ו), תיבות ואותיות אלו הן נצבות ועומדות לעולם בתוך רקיע השמים, ומלובשות בתוך כל הרקיעים לעולם להחיותם כדכתיב (ישעיה מ ח) 'ודבר אלהינו יקום לעולם', ודבריו חיים וקיימים לעד וכו', כי אילו היו האותיות מסתלקות כרגע חס ושלום וחוזרות למקורן, היו כל השמים אין ואפס ממש והיו כלא היו כלל, וכמו קודם מאמר 'יהי רקיע' וכו' ממש. וכן בכל הברואים שבכל העולמות עליונים ותחתונים ואפילו ארץ הלזו הגשמית ובחינת דומם ממש, אילו היו מסתלקות ממנה כרגע חס ושלום האותיות מעשרה מאמרות

- מקור הדברים הוא ממדרש שוחר טוב שם על אתר המפרש ואומר: 'לעולם ה' דברך נצב בשמים' - איזה דבר הנצב בשמים, אלא אמר הקב"ה, על מה השמים עומדים על אותו דבר שאמרתי 'יהי רקיע בתוך המים' וגו' ויהי כן' (בראשית א ו-ז), וכתוב (תהלים לג ט) 'כי הוא אמר ויהי' וגו', אותו הדבר שאמר 'הוא' עשה, לכך נאמר 'הוא צוה ויעמוד', ובאותו הדבר שברא אותן, בו הם עומדים לעולם, לכך נאמר 'לעולם ה' דברך נצב בשמים'.
- וכן הוא גם ב'זוהר הקדוש' (שיר השירים יא:): 'וכל דא בגין ד'נגילה ונשמחה בכ' - עשרין ותרין אתון רשימין עילאין ודא איהו 'בכ'.

ברורים קדושים וטהורים, אזי אין הם צריכים לכלים גדולים ודי להם באורות פחותים שישמשו להם לכלי, אף שבערך למעשי אנוש הכלים הללו הם אורות ממש. וכפי מה שהאדם משבר טבעו ומוצא את האור שבכלי, כך יהבין ליה יתיר עוד חלק מחלקי הנשמה (וזהו הקדוש ח"ב צד:) עד שזוכה להיכנס למחיצה שאפילו יותר ממלאכי השרת אין להם רשות להיות שם (דבר' א יב) ולקבל מהאור הגנוז לברכה.

ודע, שמה שאמרנו שהאור ירד ונצטמצם, אין הכוונה חלילה שהאור עצמו היה נפחת והולך, כי אין ולא יתכן מחסור בעצמות הבורא, אלא שהשינוי הוא במקבלים וכפי שנתבאר, שהאור נשאר תמיד באותו הארה, וכמו שמאיר ובא מאור אין סוף סביבות עוזו, כך הוא גם בעולמנו, רק שהכלים הגורמים לצמצום הם כפי דרגת המקבלים, שבמקומות העליונים שיש בכוחם לדבק באור ה' אזי הכלי קטן יותר, וככל שהעולם מתפשט ויורד אזי הכלי נעשה גדול יותר.

ודבר אלהינו זה קיים לעד, שחיות העולמות עד כעת חיה הוא באופן זה, שהשי"ת מבהיק אורו מראשית ועד אחרית, וכל דבר הנעשה בעולמנו השפל, נמשך ובא מהמקור העליון ביותר, אלא שמתלבש בכלי כפי ערך העולמות. ובזה ימצא כל איש ישראל שמחה ותענוג במלחמת

בריאת העולם על ידי אורות וכלים
אחר הקדמה ברורה זו, יבואו נא דברים הידועים ממקובלים ואנשי שם הנצרכים לעניינינו. השי"ת ברא את עולמו באופן הנקרא 'אורות וכלים', היינו, שהמשיך את אורו ית' שהוא בלי סוף ותכלית על פני תבל ומלואה בעליונים ותחתונים, עד ש'לית אתר פנוי מיניה' (תיקו"ז תי' ע קכב:) - מקום שאין שם אור אין תכלית שנאצל ממנו כביכול בעצמו. אכן, כיון שאור זה הינו רם ונשא ובלתי אפשרי שיהיה לתחתונים אחיזה בו, הוכרח השי"ת לברוא בריאה בשם 'כלים' שתפקידם להיות המקבלים של האור ולצמצמו שיתאימו לברואים, וכמו במשל הגשמי, שתפקידו של הכלי לנצור בתוכו את הפנימיות שלא יתפשט לחוץ, כך גם אותם הכלים שברא אלהינו נועדו שיכניסו בקרבם את האור הגדול ויצמצמהו לפי הערך הראוי אצל המקבלים. ולכן, כל מה שמקבל זך ונקי יותר, שוב הוא אינו צריך לכלי גדול כל כך שיצמצם עבורו את האור. שאחר שביררנו שהכלי הוא העוצר האוצר בקרבו את האור שלא יתפשט ללא גבול, על כן כשהמקבל זך וראוי יותר, ביכולתו לקבל את שפעת האור כביכול ממנו ית' בעצמו, ואינו צריך כל כך לכלי שימנע את אורו ממנו. בכך נבין מדוע מלאכי מרום ושרפי מעלה אשר יש להם קרבה יתירה אל ה', זוכים לכלים בצורת אור, שלפי שהם כולם אהובים

השתלשלות אורו ית'

ז

האדם 'עולם קטן', שגם בו מאירה הנשמה בתמידיות, ועבודתו

כל האמור עד הנה על סדר העולם - שנברא מהשתלשלות מלעילא לתתא, שייך גם באדם המכונה 'עולם קטן' (תנחומא פרשת פקודי ג), שגם בו יש כח אין סוף - היא הנשמה הקדושה אשר ממרום חוצבה ואין לנו מושג על רוממותה וגדולתה, ובכל מעשה שעושה פועל נצורות לטוב ולמוטב". ואמרו בגמרא (ברכות י.) 'הני חמשה 'ברכי נפשי' (תהלים פרק קד) כנגד מי אמרן דוד, לא אמרן

היצר שלו, בידעו שהשי"ת מחדש את כל העולמות השתא, כדי שיעלה לפניו נחת רוח בעבודתו, ואף אם לעינינו - עיני בשר נראה שהנעשה והנשמע בעולם הוא דבר יום ביומו ומה שהיה הוא שיהיה, יעלה ויבוא לפניו ששקר העד, אלא הנעשה עתה השתלשל כעת ממש מן המקום הגבוה ביותר אל הנמוך ביותר בכוונה תחילה, שהוא העומד בדור שפל ונבזה יעשה אותם מטעמים לאביו שבשמים על ידי מציאת האור הפנימי שבכלי.

ח. נביא מלשונו החודר כל לב של ה'נפש החיים' (שער א פרק ד) בעניין זה, ודבר שפתיים אך למותר אחר דבריו: 'זאת תורת האדם כל איש ישראל, אל יאמר בלבו חס ושלום, כי מה אני ומה כוחי לפעול במעשי השפלים שום ענין בעולם. אמנם יבין וידע ויקבע במחשבות לבו, שכל פרטי מעשיו ודבוריו ומחשבותיו כל עת ורגע, לא אתאבידו חס ושלום, ומה רבו מעשיו ומאד גדלו ורמו, שכל אחד עולה כפי שורשה לפעול פעולתה בגבהי מרומים בעולמות וצחצחות האורות העליונים.

ובאמת כי האיש החכם ויבן את זאת לאמיתו, לבו יחיל בקרבו בחיל ורעדה, בשומו על לבו על מעשיו אשר לא טובים חס ושלום עד היכן המה מגיעים לקלקל ולהרוס בחטא קל חס ושלום, הרבה יותר ממה שהחריב נבוכדנצר וטיטוס. כי הלא נבוכדנצר וטיטוס לא עשו במעשיהם שום פגם וקלקול כלל למעלה, כי לא להם חלק ושורש בעולמות העליונים שיהו יכולים לנגוע שם כלל במעשיהם, רק שבחטאינו נתמעט ותש כביכול כח גבורה של מעלה, את מקדש ה' טמאו כביכול המקדש העליון, ועל ידי כן היה להם כח לנבוכדנצר וטיטוס להחריב המקדש של מטה המכוון נגד המקדש של מעלה, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין צו:) קמחא טחינא טחינת. הרי כי עונותינו החריבו נוה מעלה עולמות עליונים הקדושים, והמה החריבו רק נוה מטה וכו'.

גם על זאת יחד לב האדם מעם הקדש, שהוא כולל בתבניתו כל הכוחות והעולמות כולם וכו', שהן המה הקדש והמקדש העליון, והלב של האדם אמצעיתא דגופא הוא כללות הכל נגד הבית קדשי הקדשים אמצע הישוב, אבן שתיה כולל כל שרשי מקור הקדושות כמוהו, ורמזהו ז"ל במשנה פרק תפלת

מילי דמלכא

השמימה', על אף שהוא 'סולם מוצב ארצה' – בעולם הגשמי, ולכן אף אם חלילה יצא ונכשל בחטא, עדיין נשמתו זכה וברה ואין בה מציאות של פגם^ט, ורושם העבירה וההסתר הבאה בעקבותיה זהו רק בכלים, שנוסף לו עוד הסתר פנים כדי לזכות להגיע לשורש נשמתו. נמצא, שכביכול עבודתו ית' לירד ממקומו הגדול כלפי מטה, להשפיע אורו עד הנמיכות הגדולה ביותר. ומננה, עבודת אישי ישראל לקחת את הארציות ולעלותה אל המקור העליון בשמים.

וזהו סוד מה שאמרו ז"ל במדרש (תנחומא פרשת נשא טז) 'בשעה שברא הקב"ה את העולם, נתאהו שיהא לו דירה בתחתונים כמו שיש בעליונים', שעבודתנו בהאי עלמא הוא להאיר את אורו ית' ולהעיד ש'ה' אלהינו ה' אחד' דווקא מתוך הפחיתות, כי כלום מה חידוש יש בזה

אלא כנגד הקב"ה וכנגד נשמה: מה הקב"ה מלא כל העולם - אף נשמה מלאה את כל הגוף. מה הקב"ה רואה ואינו נראה - אף נשמה רואה ואינה נראית. מה הקב"ה זן את כל העולם כולו - אף נשמה זנה את כל הגוף. מה הקב"ה טהור - אף נשמה טהורה. מה הקב"ה יושב בחדרי חדרים - אף נשמה יושבת בחדרי חדרים, יבוא מי שיש בו חמשה דברים הללו וישבח למי שיש בו חמשה דברים הללו. הרי שדימו את הנשמה לכבודו ית' בעצמו.

וכמו שבסדר הבריאה היתה השתלשלות מלעילא לתתא אך לא היה באור עצמו שום מיעוט אלא נכנס בתוך כלים הגורמים הסתרה על האור, כן הוא בעבודת האדם אלא בהיפוך, שידע שאין גבול לעוצם נשמתו כמו האור אין סוף שהוא מאיר ובא ואי אפשר למעטו, והוא בבחינת 'וראשו מגיע

השחר (ברכות פ"ד מ"ה) 'יכין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים וכו'. אם כן בעת אשר יתור האדם לחשוב בלבבו מחשבה אשר לא טהורה בניאוף רחמנא ליצלן, הרי הוא מכניס זונה סמל הקנאה בבית קדשי הקדשים העליון, נורא בעולמות העליונים הקדושים חס ושלום, ומגביר רחמנא ליצלן כוחות הטומאה והסטרא אחרא בבית קדש הקדשים העליון הרבה יותר ויותר ממה שנגרם התגברות כח הטומאה על ידי טיטוס בהציעו זונה בבית קדש הקדשים במקדש מטה. וכן כל חטא ועון אשר כל איש ישראל מכניס בלבבו חס ושלום אש זרה בכעס או שארי תאוות רעות רחמנא ליצלן, הלא הוא ממש כענין הכתוב (ישעיה סד ז) 'בית קדשנו ותפארתנו אשר וגו' היה לשריפת אש'.

ט. כמו שכתבו רבותינו ז"ל (זוהר הקדוש ח"ג רעז: עץ חיים שער מו פרק ו) שבעת שנכנס באדם רוח שטות והוא חוטא לאלהיו (סוטה ג), אזי הנשמה מסתלקת קודם לכן, כדי שלא תיפגם בעונו.

השתלשלות אורו ית'

ט

**'בכל לבבך' – בשני יצרך, לעשות
מהיצר הרע יצר טוב**

גמך הקילוס כלפי שמיא בעבודה זו,
הוא כאשר זוכים להפך ולעשות
מהכלי וההסתר עצמו אור גדול,
היינו, שלא די לנו בזה שיודעים
שהסתר אינו כלום ואין משגיחים בו,
אלא לוקחים את האבן נגף בעצמו
ועושים ממנו אבן טובה ומרגלית
מאירה. וכדברים שהאיר לארץ
ולדרים ה'מאור ושמש' (פרשת וישלח):
'והעיקר העבודות לאיש הישראלי,
להעביר כל המסכים והמלבושים
ולבוא אל פנימיות הקדושה, ויוכך
ההיצוניות והמלבושים עד שגם
המלבושים יאירו באור הבהיר. והנה,
האדם נברא בצלם אלקי שהוא 'אור
המקיף' כדאיתא בספרי קודש (עץ
חיים שער כג פרק א), וצריך לזכך את
עצמו עד שיאירו הכלים והמלבושים
יחד עם אור הפנימי והמקיף, ואז
נעשה האדם מרכבה לשכינה
הקדושה, עד שאין מפריד השי"ת
מעמו כלל וכלל לעולם, ושורה עליו
השכינה".

**ודוגמת זה מצינו במשה רבינו
שנאמר עליו (שמות לד טז)
'כי קרן עור פניו', שבכח התגברותו**

שמעידים ייחודו בעולמות העליונים
אשר שם נגלה אלהים עין בעין, ומי
הוא זה ואיזה הוא אשר ישב במושב
המלך מול פניו, ויכפור במה שענינו
רואות, הלא לבער וכסיל ייחשב,
ומשום כך 'התאוה הקב"ה שיהא לו
דירה בתחתונים' דייקא, כי שם העדות
על ממשלת הקב"ה היא עדות ברורה
וקיימא, וכפי שהליץ ה'שפת אמת'
(פרשת פינחס שנת תרמ"ג) בלשונו: **'ואיתא
(סנהדרין מא): עדות שאי אתה יכול
להזימה אינה עדות. כי המטמין עצמו
ואינו מכניס עצמו במקום שיש
התנגדות באופן שאינו יכול להזימו
אינו עדות, אבל במקום שיש רואין
ורוצין להזימו והוא מתגבר בעבודת ה'
ואין יכולים להזימו ולומר עמנו הייתם,
הוא עדות אמת'. והוא כל עיקר
עבודתנו בזה העולם, לגלות את האור
הנסתר בכלים, ולהעיד עדות ברורה
שכל הנראה בעינינו אינו דבר נפרד
חלילה מהאור היורד מן העליונים
לתחתונים בשווה. וכפי מה שמשיבים
זאת אל לב, כך גם נקל יותר בעבודת
ה', שכן האדם רואה כל הסתר כמי
שאינו לפי שרואה בעיני שכלו כיצד
אור ה' שוכן בתוכו, ומה שרואה
בעינו הגשמי זהו הכלי המכסה את
האור.**

י. וזה לשונו בפרשת תרומה: **'שהאדם צריך להזדכך את עצמו מכל מיני גשמיות
כדי שיהיה מרכבה לשכינה הקדושה וכו', לכן אם האדם מזדכך עצמו מכל וכל
ומקדש את רמ"ח אבריו וספ"ה גידיו, זוכה ונעשה מרכבה לשכינה, והשכינה
מדברת מתוך גרונו'.**

מילי דמלכא

י

על מזגו הרע"א זכה לעשות מ'עור' פניו 'קרן אור"ב, על ידי שהפך את עור הבשר שהוא המכסה את הפנימיות והוא בחינת הסתרה, ועשה ממנו 'אור' גדול בלי שום הסתרה עד שהוצרך להשים על פניו מסוה, שהיא ענין כלי ולבוש לצמצם את האור הגדול, אור האלוקי שהיה שורה על פניו המאירים כחמה³. וכן מצינו בעוד צדיקים גדולים כמו ברבי מאיר

יא. על פי מה שכתב ב'תפארת ישראל' על המשניות (קידושין פ"ד מ"ד), אור פני משה (פרשת חוקת) דגל מחנה אפרים (פרשת כי תשא הובא הלהן) שמשה רבנו היה בעל מזג רע ושבר כל מידותיו: 'שמעתי אומרים דאיתא בספרים מעשה, מלך אחד שמע מכל אשר עשה משה איש האלהים נפלאות ותעצומות, והמלך הזה היה מכיר בצורת הפרצוף, והסכים בדעתו ושלח צייר אומן המדברה אל משה לצייר דמות תבניתו. ויהי כאשר בא אל המלך, ויפן כה וכה וירא כי אין איש בעולם רע מהתואר צורת הפרצוף הזה, שהיה מראה סימני מדות רעות ומגונות, להיות נואף ורוצח וכל מדות רעות שבעולם, ויצו המלך להרוג את הצייר הזה, באומרו שמעל בשליחות המלך. ויקח המלך בדברים את הצייר השני ויאמר לו כזה וכזה, ויהי כאשר בא הצייר השני אל משה וירא את תואר פניו, והנה הוא כתבנית אשר הביא אתו הצייר הראשון, ותסמר שערות בשרו באומרו כי למיתה ילך גם הוא בבואו אל המלך, וערב את לבו ויגש אל משה ויאמר לו כך וכך, והנה בקשתי שתאמר לי מדוע פניך רעים, ואתה אינך דומה לשום בן אדם אשר על פני האדמה. ויען משה רבינו ע"ה ויאמר: אתה בן אדם קרוץ מחומר אשר טח עיניך מראות, ולבך צפנת משכל, הטוב טוב יאמר למי אשר פניו מורים ומוכיחים להיותו טוב, הלא זה הוא כבהמה שלפי טבעו הוא טוב, וזה הדבר הטוב, מי אשר פניו רעים עד מאוד, והוא גובר על החומריות ומהפכו לטוב, זה הוא בעצם אשר לו משפט הטוב לקרוא לו טוב, כי הוא על ידי בחירתו טוב' (אור פני משה שם).

יב. כמו שכתב שם 'האור החיים הקדוש' (שמות לד לה): 'ואולי כי חזרה עטרה ליושנה בבחינת פניו, על דרך אומרם ז"ל (ב"ר ב יב) בספרו של רבי מאיר כתוב 'כתנות אור', כמו כן משה נעשה עור פניו אור'.

וראה ב'דגל מחנה אפרים' (פרשת כי תשא): 'או יש לפרש 'כי קרן עור פני משה' וגו' (שמות לד לה), כי ידוע מה שנזכר בתיקונים (ת"י כב סו.) מהות האדם ומעשהו הן טב הן ביש ניכר בשרטוטין שלו שעל פניו וידיו עיין שם. והנה כשנולד, בודאי היו השרטוטין שלו מרמזים על בחינת הרע שלו שנולד בזה, והוא שאמר 'כי קרן', היינו, האיר עור פני משה 'עור' דוקא היינו השרטוטין שלו שנתהפך מביש לטב, והיו מראה על בחינת הטוב והאמת שהתדבק בו'.

יג. ועיין עוד ברמב"ן שביאר בקדשו על סוד קרני הוד של משה (תורת האדם שער הגמול' אות קכד), ומה מתקו שיטי דבריו על מעלת העושה רצון שמים שזוכה

השתלשלות אורו ית'

יא

(ב"ר כ יב) שהיה כתוב בתורתו תחת 'כתנות עור' (בראשית ג כא) 'כתנות אור'. שזכה לעבוד את ה' בשני יצרים ביצר הטוב וביצר הרע (ע"פ ברכות פ"ט מ"ה), ולהפוך גם הרע לטוב כמו שנאמר בגאולה דלעתיד (זכריה ט ז) 'והסרתי דמיו מפיו ושקציו מבין שניו ונשאר גם הוא לאלהינו', שהרע עצמו ישאר גם הוא לאלהינו ויתהפך לטוב".

להתדבק עם ה' אחד: 'ועוד יש בצורה הזאת סודות עמוקים, כי לא היתה היצירה על זה הדמות הפקר וללא טעם, רק לצורך גדול ולטעם נכבד, והעושו יתברך רוצה בקיומו, ואם תקשה עלינו קיום הגוף מן השפלים לעולם. כבר השיבוננו אליך, כי קיום הגוף יהיה בקיום הנפש, וקיום הנפש בהתייחודה בדעת עליון, והמתקיים יהיה כמתקיים בהתייחודו בו, כאשר נאמין אפילו בפשט הכתובים על אדם הראשון שהיה ראוי שיתקיים ויחיה לעד אלו לא חטא בחטא ההוא (ראה ע"ז ה.), ואף על פי שנאמין בחורבן העולם בשנת השמטה, וכן נאמין ונתחזק אצל הכל באמת, הראות כח הנפש על הגוף האפל בדבקה בדעת עליון, כענין קירון פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה (ב"ב עה.), וכן יאמרו רבותינו ז"ל על אדם הראשון ועל כל דבק ביוצרו ומתלבש ברוח הקדש, אמרו עליו על פנחס בשעה שהיה רוח הקדש שורה עליו היו פניו בוערות כלפידים (ויק"ר א א). ואמרו עליו על רבי אליעזר הגדול כשהיה דורש במעשה בראשית היו קרנותיו יוצאות כקרנותיו של משה ואין אדם מכיר אם יום אם לילה (פרקי דרבי אליעזר פ"ב). וכן אמרו בספרי (דברים י) פניהם של צדיקים לעתיד לבוא דומים לחמה וללבנה ולרקיע ולכוכבים ולברקים ולשושנים ולמנורות בית המקדש'.

וראה עוד בספר 'אורח לצדיק' (פרשת תזריע) להרה"ק רבי אלעזר בנו של הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק ז"ע: 'כמו ששמעתי מאדוני אבי מורי ורבי ז"ל שאמר כמה פעמים: 'הלואי שיהיה לבני אדם נשמה טהורה מזוככה כמו הגוף שלי'. וכל זה גרמה הנשמה בתורתה ובשכל עליון עד שגעשה הגוף מרכבה שלמה לקדושתו יתברך'.

יד. ראינו לנכון להעתיק בענין זה מדברי הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע כפי שהם ב'ליקוטי מוהר"ן' (תנינא תורה עו): 'ישראל הם נעשים אדונים לבעליהם, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין קד.) כל מקום שהם הולכים נעשים שרים לאדוניהם. כי בכל מקום שהם באין בגלות, בתחילה הם כבושים בגולה, אבל אחר כך הם נעשים אדונים לבעליהם. כי אחר כך הם כובשים את המקום ההוא שהם באים בגולה שם, כי ישראל הם מרימין ומעלין כל המקומות השפלים והנפולים, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (מגילה ה.) עתידין בתי תרטיאות וקרקסיות שילמדו בהן תורה ברבים, שנאמר (זכריה ט ז) 'ונשאר גם הוא לאלהינו' וכו' עיין שם. כי ישראל מעלין ומנשאים כל המקומות הנפולים, ועל כן נקראין ישראל בגלות – 'בני הגולה' (ראה בכל ספר עזרא), כי אף על פי שאחר כך הם נעשים אדונים ומקימין ומנשאים

רב, אבל כל זה הוא בכונה תחילה, שהאדם יוכל לקבל האור כפי ערכו. אכן - אמרנו, על זאת יתפלל כל איש ישראל שיזכה לעשות גם את הכלי לאור גדול. ואם כן היטבנו לדעת מה שכתב האר"י הקדוש בסודו, שבהאי שעתא כשנזכה כולנו יחד לאור חדש על ציון, אזי העבודה שנעשתה על ידי היפוך הרע לטוב תהיה עטרה לראש, עד שתעלה באורה על שפעת האור שהיה גנוז בה, לפי שעיקר שבחו של הקב"ה הוא דווקא ממה שעולה ממקום קשה ונמוך, וכמו שהגידו לבאר את דברי חז"ל (שמו"ר ז ד) 'כשם שקילוסו של הקב"ה עולה לו מגן עדן מפי הצדיקים, כך עולה מגיהנם מפי הרשעים', שהכונה במה שהצדיקים לוקחים את החלק הרע השייך לגיהנם ועושים ממנו מטעמים להשי"ת, שזה מעלה קילוס לפני המקום^{טו}.

בזאת נבוא אל המכוון בדברי האר"י הקדוש אשר גילה סוד נסתרים (עץ חיים שער מ דרוש ד) שלעתיד לבוא החיצוניות [היינו הכלים] יהיו במעלה נישאה יותר מן הפנימיות [האור]^{טו}. ועל זאת יתמה כל הוגה, כיצד יתכן שהחיצוניות שהוא השומר לפרי יהיה חשוב יותר מהפרי עצמו, השפחה תגרש גברתה.

אמנם על פי דברינו יובן היטב, דהלא נתבאר שהכלים הללו הם אינם כלי משחית הגורמים לנו להפסיד את האור, אלא באו לטובה כאותו כוס שפיו צר מעט בראשו, שמטרתו לגרום שלא ישפך תכולת הכוס על השותה אלא ירד קמעא קמעא כפי שמתאים לו. וכן הוא גם בכלים האוחזים את האור אין סוף, שאף שהם אכן כלים האוצרים בקרבם את האור ומונעים מהם לרדת בשפע

ומעלין הכל, אף על פי כן בתחילה הם בגלות, כי אף על פי כן הם נע ונד בגלות, אבל אחר כך הם מעלין ומנשאים הכל כנ"ל. ועל כן נקראין 'בני הגולה', כי זה אותיות גולה ר"ת ו'נשאר ג'ם ה'וא ל'אלהינו, כי אחר כך הם מעלין ומנשאים הכל, בבחינת 'ונשאר גם הוא לאלהינו', כמו שאמרו רבותינו ז"ל עתידין בתי תרטיאות וקרסיאות וכו' כנ"ל.

טו. לשון ה'עץ חיים' (שער מ דרוש ד): 'וכבר ידעת כי בערך אור החיצוניות גדול מהפנימיות, לכן שם ב"ן לעתיד יהיה גדול משם מ"ה'.

טז. ועוד נוכל לומר בטעם הדבר מדוע לעתיד החיצונית תגבר על הפנימיות, על דרך דאיתא משם ה'בעל שם טוב הקדוש', כי בשורש החיצוניות גבוה יותר מהפנימיות, ולכן לעתיד כשיתעלה ויתרומם הכל, יתגלה גם דבר זה שהחיצונית רבה על הפנימיות. וכפי שמצינו יסוד זה במאמרי אדמו"ר הזקן (חג השבועות תקס"ד) וזה לשון קדשו: 'והנה ידוע מהבעל שם טוב והמגיד ז"ל, ששורש החיצוניות גבוהות מהפנימיות וכו', דזהו הוראה על גובה מדרגות שורש

השתלשלות אורו ית'

יג

ועל דא תלת אינון 'אור' 'מים' 'רקיע', לקבל תלת דרגין אלין דכלהו חמש דרגין אתכלילו בהו, ועל דא בכלהו כתיב חמש זמנין בכל חד וחד^{יז}. ובביאור הדברים נמצא נחת בדברי רבינו הגדול האר"י הקדוש זי"ע בספרו הקדוש 'עץ חיים' (היכל ו שער לט דרוש ד דרוש ה) שם האריך לפרש כך: אופן השתלשלות הבריאה והמשכת האורות והשפעתם מאין סוף אל המקום הנמוך ביותר, היה על דרך הנקרא: 'אור', 'מים', 'רקיע', שכל שפעת הטוב שירד מלעילא לתתא הכולל אלפי רבבן השתלשלויות^{יח} נעשה באמצעות הני צינורות, וכנרמז בפסוקי הבריאה בימים א' וב' שעסוקים בג' עמודים אלו - 'אור', 'מים', ו'רקיע', כשכל אחד הוא דרגה נמוכה מאותה שלמעלה הימנו. וכן הוא בכל שפע שירד מלמעלה למטה הוא מושפע והולך דרך ג' בחינות האלו שתחלת המשכתו נקרא בשם אור, וכשהוא נמשך למטה יותר נקרא

הכלים להחזקת האור אין סוף - 'אור מים רקיע'

הנה הוא לנו לדבר עד כאן דברים הידועים לכל דורש ה' ומבקש, משחזקנו בריחי שערינו, נתבונן נא בעינא פיקחא לעומק המושכל בסוד השתלשלות הבריאה, כשמטרתנו אחת, לברר מקח צדיקו של עולם באיזה אופן יסד ארץ, על מנת להקל הידיעה והדרך לשמה השתלחנו להאי עלמא, למען נוכל לזוז עצמנו להיות מעבדיו השלמים.

שנינו במשנתו של רשב"י (זוהר הקדוש ח"ב קסז): 'ועל דאינון חמש דרגין דאתפרשו ואתמשכו מהאי אור קדמאה, כתיב 'אור' חמש זמנין (בראשית פרק א), וכלהו הוו מסטרא דימינא ואתכלילו ביה, וכד אתכלילו בסטר שמאלא אתכלילו ברוא דמים דנמייל בימינא, ובנין כך כתיב 'מים' חמש זמנין, וכד אשתלימו ברוא דאמצעייתא כתיב 'רקיע' חמש זמנין.

החיצוניות, מאחר שירדה כל כך בלבושים והעלמות עד למטה מטה, כידוע שכל הגבוה יותר יוכל להשפיל עצמו וכו', מה שאין כן השורש של הפנימיות לא יכול לירד ולהתצמצם כל כך' וכו'. (ועיי' עוד שם גם במאמריו לשנת תקע"ב לפורים).

יז. תרגום: 'ולפי שאלו חמש הדרגות נפרשו ונמשכו מאותו אור קדמון, לכן נכתב בהם 'אור', וכל אלו הם מצד ימין וכלולים שם, וכאשר התכללו בצד שמאל, אזי נכללו בסוד המים שניטל בימין. ולפיכך כתוב 'מים' חמש פעמים. וכשהושלם סוד האמצע כתוב 'רקיע' חמש פעמים. ועל כן שלש הם 'אור' מים' 'רקיע', המכוונים כנגד ג' דרגות אלו שאלו החמש דרגות כלולים בהם, ולכן כתוב בכל ג' אלו ה' פעמים בכל אחד ואחד.

יח. עיין בליקוטי אמרים פ'קמ"א ונ"ב, ועוד רבות.

מילי דמלכא

השתלשל האור בירידה השלישית שכללה את קודמותיה ה'אור והמים' באופן נראה יותר עד שנעשה אור ממוצעי שמצד אחד בכוחו להמשיך את התגלות ב' האורות, ומצד אחר יכולים המקבלים לינוק ממנו כפי כוחם מבלי שיציצו ויפגעו.

וג' אלו - 'אור מים רקיע' הם ר"ת 'אמ"ר', וזה סוד שהנעים דוד המלך באומרו (תהלים ט ג) 'יום ליום יביע אמר', שיש התחדשות הבריאה יום ליום על ידי אמ"ר, אותם ג' דברים שהאור אין סוף משתלשל דרכם כ"א.

מקור הברכה - מאה ברכאן עילאין

באו המקובלים ובראשם רבינו האר"י הקדוש (עץ חיים היכל ו שער לט דרוש ה ודרוש יא) והוסיפו בחינה נוספת על שלש אלו בשם 'מאה ברכאן' כ"ב. שענינה הוא, שאחר שהשתלשלו

בשם מים, ובגמר המשכתו - בשם רקיע.

פירוש, שאחר שהאציל הבורא ית' את אורו וראה שאין כח בנבראים לחיות בצלו, התחיל לצמצם את האור הלזה על ידי שהטמינו בכלים, ובראשונה הלך והטמין את האור בתוך כלי 'אור' שהוא פחות ממנו, אלא שעדיין לפי שאור זה הוא גם כן מזוכך עד מאד, לא היה ניכר שהוא משמש כלי קיבול לאור העליון, ודוגמת מים שנותנים אותם בכלי שקוף, שאף על פי שהם בתוך כלי, אין ניכר לעין רואים שיש כלי האוחז ומשמר את המים בתוכו כי שניהם שווים. וכמו כן ייאמר, שלפי שהאור הנ"ל מזוכך מאד, לא היה ניכר שהוא משמש כלי והוא מה שנקרא 'אור הנאציל'. משם נסעו, והאור השתלשל לדרגא נמוכה ממנו ונתגלה באופן עב יותר שכבר ניכר בו התלבשות האור מעט, עד שניתן היה להגדיר את האור ולקרוא לו בשם 'מים'. לאחר מכן

יט. ולכן נקרא הרקיע 'שמים' לשון אש ומים (חגיגה יב), שהוא כולל בקרבו את ב' הכוחות הנ"ל.

כ. וכלשון הזוהר הקדוש לעיל מיניה.

כא. וב'אגרא דכלה' (פרשת בראשית אות ה): 'הנהגה בפרשה ראשונה יש ה' פעמים או"ר מנין ה' חסדים, ובפרשה שניה הבאה אחר כך ה' פעמים מים וה' פעמים רקיע, ידוע עניינם מזוהר תרומה (ח"ב קסז). מדרושי בריה דרב ספרא, סוד 'כי הוא אמר ויהי' (תהלים לג ט), אמ"ר א'ור מ'ים ר'קיעא'. ועיין גם זהר חי (פרשת תרומה קכו, דף ו ע"א).

כב. לשון הרמ"ק בספרו 'פרדס רימונים' (שער כז פרק כז): 'אחר שבפרקים הקודמים נתעסקנו בביאור כ"ב חפצים כל אחד ואחד לבדה, כפי הנמצא בדברי המפרשים

השתלשלות אורו ית'

טו

האורות מדרגה לדרגה מבחינת 'אור' האורות הנשפעים ויורדים ממקום לבחינת 'מים' ומשם לבחינת 'רקיע', גבוה מאד כעין בחינת הכתר שהיא באים אל הרביעית שענינה קבלת נעלמת מכל גילוי ויש שם רק רצון

והרשב"י ע"ה כפי אשר הורונו מן השמים. ראוי עתה לבאר מציאות האותיות בכללן יחד. והענין הזה נתבאר בזוהר פרשת תרומה (ח"ב קסז). וכו'. ונתבאר שם, כי מציאות האותיות הם בג' בחינות שהם 'אור מים רקיע', 'אור' - הוא האצילות במציאות דק בעת אצילותם מבינה לחסד, ועדיין בחסד היו במציאות אור מפני ששם עדין לא נתגלו הדברים בעצם ולא נתהוו בהויה מתגלית, אלא כאור הזה שהוא פשוט מגשם ממשי.

ואחר כך מהמשכת הדברים מהחסד אל הגבורה מה שהיה אור בחסד בהעלם בהמשכתן והתפשטות קצת הדברים ההיות נתעבו ונתגלו במציאות 'מים', פירוש, שלגלים ממה שהיו בחסד, אל מה שהם בגבורה הם בהבדל הרבה בהגלות ההיות מאור אל מים, כי המים הם ממשיים גשמים מתגלים. ואין תימה באמרנו כי בגבורה נתהוו מציאות מים עם היות שהמים הם בחסד והאש בגבורה, שמציאות המים האלה הם מים בסוד הצטרפות הגדולה אל הגבורה כמדוקדק לעיל מתוך דברינו וכן ביארו במאמר הנזכר. וכאשר מתפשטים עוד המים הנזכר, מתהווה מהם הרקיע. דהיינו, מציאות הויה מתגלה ומתעבת יותר מהמים. והיינו בסוד התפשטות האותיות עד הת"ת ששם הרקיע'. עיין שם עוד שהמתיק לבאר את ענין האותיות על פי דרכו, וראה עוד בחיבורו 'נראה אור' (שער כז, שער ל).

ונייתי הכא אף ממילי דמורן קדוש ה' רבינו הרמח"ל זי"ע כאשר כתב בספרו הק' 'אדיר במרום' (עמוד קס"ה מדפוס תשנ"ה): 'אמנם הענין הוא, כי המציאות הראשון של הנמצאים הוא ה'אור', שהרי מן המאורות עצמן הם נמצאים. ואחר כך מקבלים עוד צורה יותר עבה ונעשית 'מים'. ואחר כך מקבלים עוד עובי יותר ונעשית 'רקיע'. ואחר כך מקבלים עוד בחינה רביעית שהיא הכנה הצריכה להם בסוד מאה ברכאן, ואז הם נגשמים לגמרי בכל הפרטים הצריכים להם. והנה בתחלה נעשה 'אור' כמו שכתבתי, ונמשך מכח הפה, והוא כי הנה הפה יש בה ה' מוצאות, והם שורש לכ"ב אותיות כנ"ל. אך בהיותם ה' מוצאות הנה כן נשרשין האותיות בה' מקומות אלה, והם ה' פעמים כ"ב. אך צריך שתדע גם כן כי שם הויה הוא מתפשט בכל גופו של אדם, אבל בכל מקום שיש שם פעולה פרטית הוא נקשר שם לצורך הפעולה ההיא. ונמצא שבפה גם כן יש שם הויה לצורך הוצאת האותיות האלה, וכבר פירשו בתיקונים עיין שם. אך זאת ההויה היא מצטרפת לי"ב צירופים, כי הלא הדיבור כל ענינו הוא הצירוף של האותיות. ולכן נמצאים בפה אלו הי"ב, שהם ראשי כל הצירופים. ונמצאו בה ה' פעמים כ"ב וי"ב צירופים הרי קכ"ב, ועם הפ"ה עצמה הרי ר"ז שהוא כמנין או"ה'.

וראה עוד שם בהמשך הדברים ביאור ענין המאה ברכות על זה הדרך.

מילי דמלכא

בכח הכלים שהם האור מים רקיע' ותחתם המאה ברכות שהם סוד ומקור הברכה. ודבר זה מתקיים בכל עת מאין הפוגות, שבכל יום ויום מחדש הקב"ה בטובו מעשה בראשית בהשתלשלות זו, וכמו שהעלה עלי ספר הרה"ק מקאמרנא זי"ע ב'אוצר חיים' שלו (פרשת אמור): 'ובזה תשכיל, שאין בכל עולם אלא שלש בחינות סוד 'אור מים רקיע', שאי אפשר לנקודה פחות מתלת: ראש, תוך, סוף. רישא, גיזעא, שבילא. אש, מים, רוח. אבל בשיוצא לאוויר עולם שלו, הקב"ה מברך אותו במאה ברכות, היינו, ששולח לו בחינות גוף וצלם קדוש מהטוב שלמעלה ממנו, בסוד סכך הסוכה סוד כתר שלמטה ממלכות שלמעלה מאה ברכות'.

מקום שורש המאה ברכות

אבן, דבר זה אומר דרשנו, כיצד ניתן לומר שאותם 'מאה ברכות' שהם מכוונים כנגד עולם הכתר, מקומם נמוך ביותר אחר דרגת ה'רקיע' ומכונה במקובלים בשם 'עור' ²¹. ואדרבה, גלוי וידוע לפני כל יודעי דת ודין, שמקום הכתר הוא

הנעלם, ושם הוא שורש השפע ומקור הברכה הגדול ביותר. ובחינה זו מכונה בשם 'מאה ברכאן עילאה' ²² שרומז על שזוכים לקבל הארות נישאות אלו. מאת ה', וכמו שכתב בתיבות ברורות הכהן הגדול מלובלין זי"ע (פרי צדיק לראש חודש אדר אות ד) על רום מעלת מקום המאה ברכות: 'איתא ב'זוהר הקדוש' (ח"א קכג.) מאה שנה כללא דכולא קודשא בריך הוא, דאתכליל מאתר עילאה סתימא דכל סתימין במאה, ברוא המאה ברכאן דכל יומא. ואמרנו שהמכוון על עתיקא שנקרא ב'זוהר הקדוש' (ח"א מט.) סתימא דכל סתימין. והיינו, דמספר מאה הוא מספר תכלית השלימות עשר ספירות בשכל אחד כלול מעשר. וכן איתא ב'זוהר הקדוש' (שם קלב.) דעבדא מנייהו עמרה ושוי לה ברישא דצדיק חי העולמים, דכתיב (משלי ד י) 'ברכות לראש צדיק' והמכוון גם כן למדת עתיקא, 'ראש צדיק' רומז לעתיקא.

זבינו אם כן ללקוט בידנו נפלאות - באופן קצר ונהיר את סוד השתלשלות האור, כיצד השלים הבורא ית' את מציאותו שיהיה 'מגביהי לשבת בשמים ובארץ' יחדיו,

כג. וארבע בחינות אלו מכוונים כנגד ד' הבחינות שבשם הוי"ה ב"ה. בחינת האור - כנגד שם ע"ב. בחינת 'מים' - כנגד שם ס"ג. בחינת 'רקיע' - כנגד שם מ"ה. ובחינת 'מאה ברכאן' - כנגד שם ב"ן בחינת המלכות.

כד. ובחינה זו הרביעית, היא בחינת המלכות [שהיא מכוון כנגד שם ב"ן] ובחינת 'עור', כפי העולה מלשון ה'עץ חיים' (היכל ו שער לט דרוש ה): 'זהם בחינת אור מים

השתלשלות אורו ית'

יז

דברינו, שהזכיה במעלות רמות הוא דווקא כפי שיעור הירידה, שכפי מה שיורדים למקומות החשוכים ומסלקים את המסך המבדיל עד שנגלה שם מלך מלכי המלכים, כן זוכים להתגלות גבוהה יותר בשורש העליון. ואם כן עומדים שני אלו יחדיו, שכדי לזכות לאותם אוצרות החבויים בגנוזא דמלכא של מאה ברכאן, נצרך יגיעה רבה ועמל במלחמת 'עור ובשר תלבישני' (איוב י יא), שאף הגוף המושך לתענוגי עולם מכל מקום יימשך אחר השי"ת, ואם עושה כן - שמשנה למעליותא את ה'כתנות עור' שלו לידי 'כתנות אור', נמצא שמפליא לעשות, שקושר את רוחני הגדול ביותר ששייך (ברכות י) - נשמת חיים של איש ישראל, יחד עם הגשמי ביותר ששייך, ולכן גדול שכרו שמתקיים בו 'עולם הפוך ראיתי תחתונים למעלה' (ר"ה יז) שזוכה לנגיעה במקום עליון הנ"ל של 'כתר' מקור הברכה, כי כגודל הירידה וגילוי האורות הטבועים וגנוזים ב'עור', כך זוכים לנגיעה רבתי בכתר עליון של מלכו של עולם, וניתן לו עוד כח לעמוד עיקש על משמרתו ולהפוך אף את מפריעיו מ'עור בשר' ל'אור בשר'.

למעלה מכל הדרגות, כמו הכתר שהוא נתון להיות עטרה לראש המלך, להראות העמים והשרים את תוקף וחשיבות המלכות, ולא במקום הירוד והשפל ששם אין מעלה לכתר. ולך נא וראה את שכתב ה'זוהר הקדוש' (ח"א ע:): על מקומם הנעלה של הני ברכות: **כה'כד בעיא נפשא לנחתא להאי עלמא, אומי לה קודשא בריך הוא למיטר פקודי אורייתא, ולמעבד רעותיה, ומסר לה מאה מפתחאן דברכאן דכל יומא, לאשלמא לדרנין עלאין בחושבן ל"ך ל"ך, דהא בולו אתמסר לה לאתקנא בהו לנגתא, ולמפלח לה ולנטרא לה'. הרי שלנו לפנינו מינייה וביה מה יחסו של עולם זה של 'מאה ברכאן', שהוא גבוה מעל גבוה, ואם כן קשה כיצד אמרו שמקום המאה ברכות הם אחר דרגות ה'אור' 'מים' 'רקיע'.**

אלא דאדרבה הסתירה היא עצמה התירוץ, פירוש, שמקום המאה ברכות הוא אחר דרגת ה'אור מים רקיע', ודייקא משום כך יש לו נגיעה במקום הכתר הגבוה יותר מה'אור' הראשון שבכלים, והוא על פי הכלל הידוע לן וכפי שביארנו בתחילת

רקיע וק' ברכאן כנ"ל שהוא עור החופה על כולם. ויסוד זה שה'עור' והב"ן אחד הם, תמצא הרבה.

כה. כשהנפש צריכה לרדת לעולם הזה, משביע אותה הקב"ה שתשמור את מצות התורה ותעשה רצונו, ומובר לה מאה מפתחות של ברכה בכל יום, להשלים את הדרגות שלה בכל יום, וזה כמניין ל"ך ל"ך וכו'.

מילי דמלכא

ס"ג. רקיע מ"ה ב"ן, מאה ברכות שמברכין לכל ולד. והוא: אור, מוח, מים, דם, רקיע, בשר. ועצם מאה ברכות עור הוולד. וקשה, האיך יהיה עור דרגא תחתונה גדול מכולם בסוד מאה ברכות. אלא שבחינת עור שעולה גימטריא עבד כנעני [276], צריך לצאת מארזר לברוך מננה לחשמל, וננה ועור של עולם שלמעלה נעשה בתחתון זיו השכינה וחשמל ומאה ברכות, כי בחינת ננה מתברר מטוב לטוב עד בחינת עתיק שכולו טוב לגמרי. וכן יש לכל נשמה שמברכין אותו במאה ברכות ומוסרין לו נקודה שכולו טוב מבחינת השמל ובתנות אור, שעל ידו יהיה בכחו לברר הננה ובתנות עור שלו לתכלית הטוב מארזר לברוך מטעמא מרירא

וזאת אשר הגיד התולדות יעקב יוסף בספרו 'צפנת פענח' ממורו [הבעל שם טוב הקדוש זי"ע]: 'אמנם יש תועלת ויתרון לאור מן החושך, דהיינו, מעלת יתרון האור ניכר מצד החושך, וכן החכם מצד הטיפש, וניכר מעלת הצדיק מצד הרשע, והתענוג מבח הנגע והיסורין, ומעלת הדעת נודע מבח השכחה, אם בן נעשה זה כסא לזה, כמו יד האדם המושיט דבר למעלה אז הוא בעצמו שם'.

ובאשר אמרנו - על השתלשלות העולמות וכח הדביקות בשורש מאה ברכות דווקא מתוך הנמיכות, נחזה במה שכתב בספר הקדוש 'היכל הברכה' (פרשת שופטים): 'ובזה תבין דרוש מ"ג, אור ע"ב. מים

כו. עיין 'זוהר הקדוש' (ח"ג מז): 'האי קרא אית לאסתכלא ביה, אמאי אמר (קהלת ב יא) 'וראיתי אני [שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך]' וכי שאר בני עלמא לא ידעי ולא חמאן דא, אפילו מאן דלא ידע חכמתא מן יומיו ולא אשגח בה, ידע האי שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך, והוא שבח גרמיה ואמר 'ראיתי אני', אלא הכי תאנא, מאן חכים כשלמה וכו', 'וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות', מן הסכלות ממש אתי תועלתא לחכמתא, דאלמלא לא אשתכח שטותא בעלמא, לא אשתמודע חכמתא ומלוי. ותאנא, חיובא הוא על בר נש דאוליף חכמתא למילף זעיר מן שטותא ולמנדע לה, בגין דאתי תועלתא לחכמתא בגיניה, כמה דאתיא תועלתא לנהורא מחשוכא, דאלמלא חשוכא לא אשתמודע נהורא ולא אתחזי תועלתא לעלמא מניה וכו'. אמר רב יצחק, משל למתוק במר דלא ידע אינש טעמא דמתיקא עד דטעים מרירא, מאן עביד להאי מתיקא הוי אומר האי מרירא'.

וראה עוד ב'אור התורה' [להרה"ק ה'צמח צדק' זי"ע] (עמוד קנו, קצא, קצב), וב'מאמרי אדמו"ר הזקן' (שנת תקס"ז עמוד רלז).

השתלשלות אורו ית'

ט

מרום, כפי שכתב לדורות הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנאביל זי"ע בספרו 'מאור עינים', ולחיבת הקודש נביא דברים ככתבן (פרשת ראה): 'כי נודע שכריאת כל העולמות ומלואן היו בהתורה, שהן האותיות שמאל"ף ועד תי"ו, שהבורא ב"ה צמצם את עצמו בהאותיות, ותחלת צמצומו ואצילותו הוא באות אל"ף, ואחר זה צמצם את עצמו כביכול והאציל אור שפעת קדושתו מאות אל אות עד תי"ו יכח

למתיקה^{כז}. ואף על גב שהדברים עמוקים ולא כל מוחא סביל, נוציא מסתימת דבריו, כי כנים הדברים אשר ביררנו ומקורם נאמן.

'תאיר ארץ מכבודך' - להאיר את הארציות באור ה'

תא ואימא לך מהני מילי מעלייתא בענין עבודת האדם לעלות נחת רוח מן המקום השפל ביותר עד לשמי

כז. יסוד איתן זה של 'תרון האור מן החושך' הלא פזור הוא למאות בספרים הקדושים וביותר בנושאי דגל החסידות ועל ראשם בכתבי הרב בעל התניא זי"ע והנשיאים אחריו, ולך דרשם עלי ספר למען יוטב לך.

אמנם, לא נמנע עצמינו - מידי דברנו בענין המאה ברכות ומעלתם דווקא מתוך הנמיכות, מלהביא תמצית העולה מאריכות דבריו של הרה"ק מקאמרנא זי"ע ב'אוצר החיים' (פרשת אמור) העוסק בנידון דידן בביאור ענין 'אור מים רקיע' מראשית הבריאה ועד אחרית, שם כתב, שהגם שענין מאה ברכאן הם בבחינת 'עור', יש לדעת שלצד האמת שרשם גבוה מעל גבוה הרבה יותר מזה וכמבואר ב'זוהר הקדוש' (ח"א עו: הובא למעלה) שהקב"ה מברך ונותן לו לאדם טרם ביאתו לעולם במאה ברכות אלו, ואם כן בהכרח שהוא רב מכל הדרגות. אלא שלפני חטא עץ הדעת, היה ענין זה באופן גלוי, מלושב בלבושי אור עליון אפילו כשהאור הנ"ל ירד יותר מג' דרגות של 'אש מים רקיע' והיה בבחינת לבושי האור. אכן, משחטא אדם הראשון נמשך האור הנ"ל כלפי מטה ונתלבש בבחינת 'עור', ויכולים לזכות לו רק על ידי תשובה וקיום התרי"ג מצות, עד שנזכה לעתיד לבוא שיתברר ויתוקן הכל ויחזור האור הנ"ל למקומו הראשון. עיין שם כל דבריו שהם שייכים לעניינינו.

כח. לשון ה'תולדות יעקב יוסף' (פרשת ויצא): 'ושמעתי ממורי כי אל"ף הוא סוד אלופו של עולם טמיר וגניז בגויה, ואות ב"ת הוא ב' אלפין, וכן גימ"ל ג' אלפין, עד אות תי"ו ד' מאות אלפין. אם כן, שורש אותיות התורה שקרוב יותר אל החיות הרוחני אור אין סוף, הוא אות אל"ף, ואחר כך יורד והולך ומתלבש זה בזה ונתרחק מן החיות, עד אות תי"ו שהוא מלכות שבמלכות, ששם מתלבש בתוך מחשבות רעות וזרות. וצדיקא שלוחי דמטרוניתא אינון לקשר את עצמם אל האותיות ולהעלותן במחשבה עד מחשבה עליונה, ואז מעלה מתוהם עד רום רקיעא את נצוצי השכינה שהיו בלבושים הנ"ל, שנקרא זה לימוד לשמה, לכך

מילי דמלכא

אור שמים רקיע ומאה ברכאן עילאין, והכל עולה למקום אחד להגביה הנמוך ולעשות ממנו עטרה לראש צדיק.

ועל זאת יתפלל כל חסיד לעת מצא, שיזכה למצוא את נקודת החיות האלוקית שבחשיכה, ולהקריבו אשה לה' בכח התגברותו ורצונו להעלותו לגבוה, וכמו שכתב האי צדיקא מטשערנאביל זי"ע במקום אחר (פרשת כי תשא): 'וכן אמר מורי 'בעל שם טוב' נשמתו בגנוי מרומים, 'שאל לך אות מעם ה' אלהיך' (ישעיה ז יא), רצה לומר, שתחנן ותשאל מהקב"ה שיתן לך 'אות', דהיינו, האותיות מן אותן הדביקים עם ה' אלהיך, שתזכה לחבר אותם לשרשם'.

יעזרנו השי"ת על דבר כבוד שמו להאי ברכאן עילאין הבאים על ידי התגברות על פיתויי היצר, ונזכה כולנו ל'אות אמת' להדבק לשורש הבריאה, עדי נזכה לראות בעיני בשר בגאולה השלימה את תוקף מעשינו כשהכלים החיצונים יעלו לציון מושיעים על האורות הפנימים, בעגלא ובזמן קריב אמן.

שהוא סוף המדרגה כנודע, שהוא מקום הבחירה, כמו שאמרו (שבת נה.) תי"ז תחיה תי"ז תמות. ולכך בכל דבר אף שהוא בסוף המדרגה שהוא רחוק מאור שפעת אורו אין סוף ב"ה, צריך לקרב את עצמו עם אותו סוף המדרגה שהוא בחינת תי"ז אל האל"ף שהוא אלופו של עולם, ולהגביה הדבר ולהעלותו מתתא לעילא אל שורש הכל בחינת האל"ף, ולהעלות כל מדרגות תחתונים שרחוקים מאל"ף אל בחינת אל"ף.

והאמת, שהרבה יותר ממה שקראנו עתה הלא הם כתובים לאלפים ורבבות בכל ספרי החסידות, מרישא דכולא מרן אור שבעת הימים ה'בעל שם טוב הקדוש' זי"ע ועד ספרי החסידות האמיתיים המבהיקים אורם גם בדורנו אנו, שזה כל עיקר עבודתנו להאיר את הנמיכות ולדבק בשורש העליון, אלא שבכל פעם השתמשו בכינויי שמות אחרים כיצד מעלים לגבוה את המקומות הנמוכים, אם בשם העלאת מיין נוקבין, קרבת האותיות לעשות מהתי"ו את אל"ף, או כמו בלשון שדברנו עתה לקרב

זוכה לדברים הרבה (אבות פ"ו מ"א), שיש כמה מדרגות בכל אות והוא מזכה להעלותו, וזוכה עמהם, ודברי פי חכם חן'. וראה עוד בדבריו לפרשת בראשית.